

ELG OG RÅDYR I HAGER OG GRØNTANLEGG

Av FAGUS-rådgiver Inger Hilmersen

I hager og grøntanlegg som grenser mot skog og utmark kan elg og rådyr utgjøre et stort problem. Planter er enten mat eller noe å feie hornapper mot. For å unngå beiting er det viktig å velge lite velsmakende planter. Men vær klar over at dersom matmangelen blir stor i løpet av vinteren er det meste spiselig! Plantevalg og fysiske tiltak må tas med i planleggingen av et anlegg. Nedenfor er det nevnt noen momenter for planleggeren.

Inngjerding

Unge planter er alltid mest ettertraktet og de kan ødelegges helt ved hard beiting eller feiing.

Inngjerding av enkeltplanter eller plantefelt til trærne eller buskene har nådd en viss størrelse kan derfor vurderes. Gjerdet må være minst 2,20 meter høyt!

Avskrekking

Kjemiske midler og duftstoffer har kortvarig effekt og det finnes ikke noe godkjent avskrekkingspreparat i salg for tiden. Men det går an å dyppe filler eller tøyposer i et duftstoff som man tror dyrene unngår. Blant annet hevdes det at etterbarberingsvannet Old Spice har god effekt. Fillene må innsettes regelmessig.

Plantevalg

Det finnes enkelte planteslag som er nesten sikre mot beiting. Disse omfatter slekta gran (*Picea*) og her finnes mange aktuelle slag, blant annet vanlig gran *Picea abies*, serbergran *Picea omorika*, blågran/sølvgran *Picea pungens*, hvitgran *Picea glauca* og sitkagran *Picea sitchensis*.

Det er ikke observert beiteskader på or (*Alnus*). Både gråor *Alnus incana* og svartor *Alnus glutinosa* kan brukes.

Spesielt svartor kan bli flotte trær og her er det gjort utvalg av gode norske herkomster.

En golfbane som har store problemer med elg oppgir at bjørk er lite utsatt for beiting. I hvert fall etter at plantene har nådd en viss størrelse. Småtrær og lave kvister er mat.

Innenfor bjørk kan man variere mellom hengebjørk *Betula pendula*, ornäsbjørk *Betula pendula* 'Dalecarlica' og dunbjørk *Betula pubescens*.

Eik (*Quercus*) kan også være et aktuelt treslag. Særlig utover i sesongen og om vinteren inneholder eika en rekke forsvarsstoffer. Innen eik finnes flere utvalgte kultivarer.

Når det gjelder busker kan *Berberis* og solbær prøves.

Inger Hilmersen er planteskolekonsulent i Norsk Gartnerforbund.
Dette faktabladet er tidligere utgitt som FAGUS Fakta nr. 2.